

Андрій ЧУБИК

здобувач освітньо-наукової програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ

ВИКОРИСТАННЯ ФІСКАЛЬНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ В УПРАВЛІННІ МІСЦЕВИМ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ВІЙНИ

Застосування фіскальних важелів в управлінні місцевим економічним розвитком в процесі війни зіткнулося з низкою ризиків та факторних обмежень: зменшення надходжень до бюджету, значні обмеження у використанні бюджетних коштів, втрата власних людських ресурсів (мобілізація, виїзд за кордон), необхідність виконання додаткових завдань, які пов'язані із наданням публічних послуг вимушено переміщеним особам (розміщенням у громаді, реєстрацією, наданням гуманітарної допомоги), формуванням та забезпеченням добровольчих формувань в територіальних громадах. Органи місцевого самоврядування проявляють високу інституційну спроможність до самостійного вирішення місцевих проблем, співпраці з міжнародними партнерами з приводу гуманітарної допомоги, організаціями громадянського суспільства та місцевими мешканцями у вирішенні спільних проблем громади. Такі тенденції свідчать про посилення партисипативної моделі у вирішенні питань місцевого економічного розвитку. Однак реалістичність прийняття управлінських рішень та забезпечення позитивних результатів від децентралізації вимагає фінансового забезпечення.

Приблизно дві третини доходів місцевих бюджетів складають податкові надходження, серед яких найбільшу питому вагу складає, податок на доходи фізичних осіб (ПДФО). У дохідній структурі бюджетів територіальних громад питома вага ПДФО складає 60%. Значимим для місцевих бюджетів є єдиний податок та податок на майно. Інструментом безпосередньої допомоги держави місцевим бюджетам залишились субвенції та дотації. Якщо проаналізувати забезпечення фінансовими ресурсами Почаївської міської територіальної громади за основним фінансовим планом, то слід констатувати, що бюджет Почаївської МТГ за 2022 рік виконано на 90,8% (без врахування трансфертів) при уточненому плані 51 917,8 тис. грн. фактично надійшло 47 166,6 тис. грн., а по видатках загального фонду виконано на 95,8 % при уточненому плані 142410,8 тис. грн. фактично виконано 136433,7 тис. грн. Бюджет громади спеціального фонду по доходах виконано на 115,4% (без врахування трансфертів) при уточненому плані 1 664,8 тис. грн. фактично надійшло 1 920,5 тис. грн., по видатках спеціального фонду виконано на 69,8%, при уточненому плані 4748,8 тис. грн. фактично виконано 3 313,8 тис. грн.

Доходи загального фонду міського бюджету по власних надходженнях за 2022 рік виконано на 90,8% до плану, надійшло доходів в сумі 47 166,6 тис. грн., з запланованих 51 917,8 тис. грн., міський бюджет недоотримав 4751,2 тис. грн. Приріст надходжень до загального фонду відносно 2021 року склав 1 430,0 тис. грн., або 3,1 відсотка. За звітний період податку та збору на доходи фізичних осіб надійшло 30453,6 тис. грн. – 94,1% (64,6% надходжень загального фонду), бюджет недоотримав 1900,5 тис. грн. У порівнянні з 2021 роком надходження збільшилися на 1495,8 тис. грн., або на 5,2 відсотки. Основні платники бюджетні установи – 65,8% та ТОВ «ХЙОРТ КНУДСЕН УКРАЇНА» – 10,5%. Акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів отримано 1 093,1 тис. грн. – 99,4%, міський бюджет отримав акцизного податку на 31,5 % більше минулого року.

Єдиного податку отримано 7583,7 тис. грн. – 90,2% (16,1% надходжень загального фонду), міський бюджет недоотримав 825,2 тис. грн. та на 1 116,9 тис. грн. більше 2021 року. Платники з юридичних осіб: Почаївське споживче товариство – 51,0%. Платники з фізичних осіб: ФОП Трофимлюки – 6,5%, ФОП Октовичі – 6,3 %, Платники з сільськогосподарських товаровиробників: ПП «АГРО-ЕКСПРЕС-СЕРВІС» – 63,9%.

Плати за землю до бюджету громади надійшло 3879,0 тис. грн. – 100,7% (8,2% надходжень загального фонду) та на 690,2 тис. грн. більше минулого року. Платники з юридичних осіб: Кременець підприємство нафтопродуктів – 21,2%, Почаївський ККП, – 19,1%, Кременецький лісгосп – 12,1%; платники орендної плати з юридичних осіб: «АГРО ЕКСПРЕС СЕРВІС» – 44,6%, АВТВектор – 10,8%, ТОВ «ЕКОФРУТС» – 12,1%.

Податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки надійшло – 2 000,9 тис. грн. – 116,3%, у порівнянні з минулим роком на 483,1 тис. грн. більше, або 31,8%. Платники податку з юридичних осіб: Свято-Успенська Почаївська Лавра – 51,1%, Почаївське споживче товариство – 23,2%, ТОВ «Рейкарц Почаїв» – 11,6%.

Надходження від орендної плати за користування цілісними майновими комплексами та іншим державним майном, що перебуває в комунальній власності становить 54,1 тис. грн. – 48,8%, міський бюджет недоотримав – 56,8 тис. грн.

Плати за надання адміністративних послуг до бюджету громади надійшло – 271,7 тис. грн. – 58,3 %, бюджет недоотримав 194,1 тис. грн.

Податку на прибуток підприємств комунальної власності міський бюджет отримав 115,6 тис. грн. – 118,9 % річного плану.

До міського бюджету за 2022 рік надійшли міжбюджетні

трансфerti: з державного бюджету на суму 26576,7 тис. грн., яка використовується на фінансування дошкільних закладів та загальноосвітніх середніх закладів; освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам – 58835,8 тис.грн., яка використовується для виплати заробітної плати з нарахуваннями педагогічним працівникам шкіл; з місцевого бюджету (обласного): субвенція з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету – 470190 гривень; інша субвенція з місцевого бюджету – 211 847 гривень 72 копійки; інші дотації з місцевого бюджету – 18 579 гривень 69 копійок.

Дохідна частина спеціального фонду міського бюджету по власних доходах виконана на 115,4 % до плану, з передбачених по бюджету 1 664,2 тис. грн. надійшло 1 920,5 тис. грн. До спеціального фонду міського бюджету надійшло 1 920,5 тис.грн., з них податкові надходження 50,8 тис. грн., неподаткові надходження – 959,0 тис. грн.(плата за послуги, що надаються бюджетними установами – 715,8 тис. грн., інші неподаткові надходження – 114,7 тис. грн., кошти від відшкодування втрат с/г виробництва – 128,4 тис. грн.), доходи від операцій з капіталом – 911,4 тис грн.

Вільний залишок коштів загального фонду міського бюджету станом на 01 січня 2022 року склав 4119,6 тис.грн. За 2022 рік розподілено 3152,7 тис. грн. або 76,5 % вільного залишку коштів, з них на інші поточні видатки 1 073,4 тис. грн. (34,6%) (на благоустрій – 1 047 тис. грн., Почаївському центру культурних послуг – 26,4 тис. грн. для сплати судових витрат за виконавчими документами), трансфerti державному бюджету на виконання цільових програм – 277,0 тис. грн. (8,9%), (на виконання програм: «Сприяння територіальній обороні в Тернопільській області на 2022-2024 роки» 100 тис грн., «Оборонна, мобілізаційна, агітаційна робота та призов на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за контрактом та реалізація заходів мобілізаційної підготовки і оповіщення на 2021-2022 роки» 40 тис грн., «Удосконалення казначейського обслуговування коштів місцевих бюджетів на 2020-2024 роки» 20 тис грн., «Сприяння поліції у підвищенні рівня безпеки громадян на території Почаївської мтг на 2021-2023 роки» 50 тис грн., «Програма захисту населення і територій Почаївської територіальної громади від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2021-2025 роки» 47 тис грн., «Сприяння Кременецькому МРВ УСБУ в Тернопільській області у протидії організації злочинності, корупції та тероризму на території Почаївської громади на 2021-2025 роки 20 тис грн.), на оплату енергоносіїв – 1 574,8 тис. грн. (50,8%) (для ДНЗ м. Почаїв

85,5 тис грн., закладам загальної середньої освіти 721,2 тис грн., КНП «Почаївська районна лікарня» 673,6 тис грн., Почаївська музична школа 88,3 тис грн. Почаївський Центр культурних послуг 6 тис грн.), на виплату заробітної плати з нарахуваннями 177,5 тис грн. 5,7 % (Почаївському центру культурних послуг 142,5 тис грн., Служба у справах дітей 35 тис грн.), передача коштів із загального фонду до бюджету розвитку (спеціального фонду) – 50 тис. грн.

Значною проблемою неефективного використання бюджетних коштів є практика роботи на умовах неповної зайнятості. Так, в установах бюджетної сфери Почаївської територіальної громади працює близько 693 фізичних осіб, з яких на умовах неповної зайнятості – 120 осіб. При розрахунку сплати єдиного соціального внеску, виходячи з мінімальної заробітної плати 6500 гривень, а з 01 жовтня 6700 гривень, трати міського бюджету від сплати додаткових обсягів ЄСВ за 2022 рік склали 369 090 гривень, що повинно спонукати керівників бюджетних установ до вирішення питання мінімізації фактів працевлаштування осіб у бюджетній сфері на неповну (0,25-0,75) ставку.

Враховуючи умови воєнного стану, складні умови для роботи бізнесу, несвоєчасну та неповну сплату податків до місцевих бюджетів, виконавчим структурам органів місцевого самоврядування необхідно моніторити стан та причини недовиконання в розрізі основних бюджетоутворюючих податків: ПДФО, плата за землю, єдиного податку.

Список використаних джерел:

1. URL: <https://pochaiv-rada.gov.ua/>

Михайло ШКІЛЬНЯК

д.е.н., професор, завідувач кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету

НОВА АРХІТЕКТУРА КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Широкомасштабна війна створила нові виклики та нові пріоритети, які змушують переосмислити повністю стратегію розвитку національної економіки України. Серед багатьох напрямів подальшого, післявоєнного розвитку економіки держави є удосконалення системи корпоративного управління. Мета корпоративного управління – постійне зростання ефективності управління корпорацією, забезпечення підзвітності її керівництва акціонерам та захист їх прав.

Для досягнення цієї мети повинен бути відповідний набір інструментів, а саме: певні органи управління та чіткий розподіл